

Maaperän puhdistamista Pursialassa

MIKKELIN YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS 2006

MIKKELIN YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS 2006

Yleistä ympäristötilinpäätöksestä

Mikkelin ensimmäinen ympäristötilinpäätös tehtiin vuodesta 2005 , joten tämä on toinen Mikkelin ympäristötilinpäätös.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut yleisohjeen ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä (2003). Tässä ympäristötilinpäätöksessä on sovellettu kyseistä ohjetta.

Ympäristötilinpäätöksen teosta on meneillään konsultointiyritys Efekon vetämä projekti, jossa Mikkelikin on yhtenä kaupunkina mukana. Projektin tuloksia on hyödynnetty vuoden 2006 tilinpäätöksessä. Projekti saadaan valmiiksi kevään 2007 aikana.

Ympäristötilinpäätös kattaa pääosin Mikkelin kaupunkiorganisaation toimintayksiköitä koskevat ympäristötuotot ja –kulut. Kaupunkikonsernin muut yksiköt eivät kuulu tähän tarkasteluun. Muun muassa Etelä-Savon Energia Oy tekee oman ympäristöraporttinsa. Myöskään yhtiöitetty jätehuolto ei ole tässä ympäristötilinpäätöksessä mukana.

Ympäristökulu aiheutuu toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää taikka korjata ympäristöhaittoja, parantaa tulevaa ympäristönsuojelun tasoa ja edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä. Kulujen keräämisessä on noudatettu ensisijaisuuden periaatetta siten, että tähän mukaan otettujen kulujen ensisijainen tarkoitus on ympäristönsuojelu. Ympäristötuotot ovat vastaavasti ympäristönsuojeluun liittyviä tuloja, kuten esimerkiksi jätevesimaksut.

Tietoja kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä ympäristökuluista ja –tuotoista tarvitaan sekä oman toiminnan että viranomaistehtävien osalta mm.

- toiminnan johtamisessa, ohjaamisessa ja päätöksenteossa
- talouden ja toiminnan suunnittelussa ja seurannassa
- ympäristöasioiden taloudellisten vaikutusten selvittämisessä
- ympäristöriskien hallinnassa
- tiedottamisessa asukkaille ja muille sidosryhmille.

Tiedon käyttö on luonteeltaan sellaista, että euromäärien ei tarvitse olla tarkkoja – kulujen ja tuottojen suuruusluokka on oleellista. Hyvin monet toiminnot pitävät sisällään ympäristökuluja, tähän on pyritty kokoamaan niistä oleellisimmat. Ympäristöasioiden taloudellinen merkitys on todennäköisesti jonkin verran suurempi kuin tähän kerätyt ympäristökulut osoittavat.

Ympäristötilinpäätöksen tiedot on kerätty lomakkeille, jotka on tehty Efekon vetämässä projektissa. Luokittelu perustuu pitkälti yleiseurooppalaiseen ympäristönsuojelutoimenpiteiden tilastoluokitukseen.

Ympäristötuotot ja ympäristökulut

Ympäristötuotoissa on mukana samat asiat kuin edellisenä vuotena muuten, paitsi jätehuolto ei ole enää mukana, koska se on yhtiöitetty. Jätehuoltoyhtiö on pois myös kuluista. Muut merkittävimmät muutokset kulujen keräämisessä ovat, että jätevedenpuhdistuksen ja viemäriverkoston ylläpidon päälle on nyt vyörytetty niiden hallinnon kulut ja kuluissa on nyt mukana ympäristöverot (jätevero, polttoainevero, sähkövero).

Ympäristötaloudelliset tunnusluvut kuvaavat kaupungin taloudellista panostusta ekologiseen kestävyYTEEN.

Kaupungin yhteenlasketut ympäristötuotot vuonna 2006 olivat 3,52 milj.euroa, joka on 6,1 prosenttia kaupungin kaikista toimintatuotoista. Asukasta kohden ympäristötuottoja kertyi 76 euroa. Lähes kaikki tuotot tulivat jätevesimaksuista, mitkä olivat 98 prosenttia kaikista ympäristötuotoista.

Ympäristökulut olivat 2,73 miljoonaa euroa, joka oli 1,7 prosenttia kaupungin kaikista toimintakuluista. Asukasta kohden ympäristökuluja kertyi 90 euroa. Suurin kuluerä oli jäteveden puhdistus (62 %).

Ympäristöhankkeet

Kuluneen vuoden merkittävin ympäristöhanke oli raskasmetalleilla pilaantuneen maaperän puhdistaminen Pursialassa. Hankkeen kustannukset olivat noin 300.000 euroa, josta Etelä-Savon ympäristökeskus maksoi puolet. Oravinmäen entisen kaatopaikan kunnostamiseen saatiin vuoden 2007 alussa korkeimman hallinto-oikeuden myöntämä ympäristölupa ja kunnostamistyö tullaan toteuttamaan vuosina 2007 – 2008.

Ympäristöinvestoinnit

Kaupungin vuoden 2006 ympäristöinvestoinnit olivat 2,91 milj. euroa, mikä oli 10,8 prosenttia kaupungin kaikista käyttöomaisuusinvestoinneista. Asukasta kohti ympäristöinvestointeja kertyi 63 euroa. Suurimmat investointikohteet liittyivät jäteveden puhdistamiseen ja viemärintiin.

Ympäristönsuojelun edistäminen

Ympäristönsuojelua edistetään monella tavalla myös niin, että niistä ei näy erillisiä kuluja. Näillä toimilla on kuitenkin huomattavaa merkitystä ympäristönsuojelun kannalta.

Mikkelissä vietettiin Yhdessä ympäristössä –nimistä viikkoa Liikkujan viikon ja Autottoman päivän yhteydessä. Urpolan luontokeskus oli avoinna neljä kuukautta kesäaikana. Mikkelin kaupungin ympäristöstrategian 1. seurantaraportti valmistui.

Ekotehokkuutta parannettiin mm. jäteasemalla, jossa Metsäsairila Oy:n (kaupunki osaomistajana) toimesta siirryttiin kaatopaikkakaasun soihtupoltosta sähköntuotantoon

mikroturbiinien avulla. Tuotetusta sähköstä puolet käytetään jätekeskuksen alueella ja puolet myydään sähköverkkoon. Elinkeinopalvelut/Miset Oy osallistui Etelä-Savon maakuntaliiton ProMidNord –hankkeeseen, jossa yhtenä osana selvitettiin Pursialan teollisuusalueen ekoteollisuuspuiston perustamisedellytyksiä. Hankerahoitus haettiin vuodelle 2007. Tämän hankkeen yhteydessä selvitettiin myös Viihdeumala Rantakeitaan ekotehokkuus. Selvityksen mukaan energiankäytön tehostamistoimilla voidaan säästää lämpöä ja sähköä noin 80 MWh vuodessa (noin 5 000 euroa).

Mikkelin kaupungilla on voimassa oleva energiansäästö- ja ilmastopöytäkirja KTM:n kanssa.

Puuttuva kevyenliikenteen väylä rakennettiin Rouhialankadulle. Kaupungin kilpailuttamisessa ja hankinnoissa ympäristökriteerit ovat mukana. Ruokapalvelut käyttävät kotimaisia ja paikallisia tuotteita mahdollisimman paljon.

Ympäristövastuut

Ympäristövastuu on ympäristöön liittyvä olemassa oleva velvoite, jolla on todennäköisesti tulevaisuudessa menojaa lisäävä vaikutus. Tällainen ympäristövastuuseen liittyvä vastainen meno merkitään taseeseen joko pakollisena varauksena tai siirtovelkana.

Pakolliset varaukset:

Pakollisina varauksina on tässä ympäristötilinpäätöksessä käsitelty seuraavat kohteet: Kaatopaikkojen jälkihoito, 984.000 euroa

- Metsä-Sairila, kaupungin vastuulle jäänyt jälkihoitotyö, nykyisen täyttöalueen jälkihoito- ja maisemointitöihin, työt on suunniteltu toteutettavaksi v. 2008 – 2011.
- Tikkalan kaatopaikan jälkihoito ja maisemointitöihin sekä valumavesien johtamisen järjestelyihin.

Oravinmäen entinen kaatopaikka, jälkihoitotyöt, 516.000 euroa

- Varaus on tarkoitettu alueen kunnostamiseen. Kunnostaminen toteutetaan valtion jätehuoltotyönä, jolloin ympäristökeskus maksaa vajaan puolet kustannuksista. Koko hankkeen kustannusarvio on 1,1 milj.euroa, josta valtion osuus olisi 500.000 euroa. Hanke käynnistetään tänä vuonna ja koko hanke valmistuu v. 2008.

Harkinnanvaraiset pakolliset varaukset

Meno tai menetys täyttää pakollisen varauksen kriteerit, mutta ei perustu lakiin tai kunnan sitoumukseen sivullista kohtaan.

Pursialan kloorifenoleilla saastunut maa / pohjavesi

- kunnostettava lähivuosina, kustannusarvio 100.000 euroa

Pursialan vedenottamon koillisen suunnalta tuleva pohjavesi on pilaantunut kloorifenoleilla. Kloorifenolilähteen selvittämistä ja pohjaveden kunnostamismahdollisuuksia tutkitaan kaupungin, vesilaitoksen ja Etelä-Savon ympäristökeskuksen yhteistyönä. Tullessaan vedenottamolle kloorifenolipitoinen vesi laimenee sekoittuessaan muilta suunnilta tulevaan puhtaaseen veteen ja puhdistusprosessi poistaa laimenneen veden kloorifenolit, niin että jakeluun menevässä talousvedessä ei ole kloorifenoleita. Mikäli alueella päädytään pohjaveden

kunnostamiseen, voi kunnostustyö kestää vuosia. Ainakin niin kauan kuin kloorifenolin lähdettä ei ole paikallistettu, kunnostamisen kustannuksista vastaa kaupunki.

Vastuusitoumukset, jotka ilmoitetaan tilinpäätöksen liitetiedoissa

Ehdollinen ympäristövelka

Ehdollinen ympäristövelka on velvoite, joka syntyy aikaisempien tapahtumien seurauksena, mutta jonka olemassaolo varmistuu vasta, kun yksi tai useampi epävarma tapahtuma, joka ei ole kokonaan kunnan määräysvallassa, toteutuu tai jää toteutumatta. Velvoitteen toteutumista on pidettävä mahdollisena mutta epävarmana. Jollei vastuun suuruutta osata arvioida, vastuu kuvataan sanallisesti. Velvoite voidaan käsitellä ehdollisena ympäristövelkana, mikäli velvoite ei täytä pakollisen varauksen tunnusmerkkejä.

Graanin pohjoisen läjitysalueen kunnostus

- Tutkittu (Ramboll) alue ainakin varmuudella 800 m², 1200 m³, ilmavalokuvien perusteella voi olla 3000 m² ja 4500 m³, fenoleita, dioksiineja, furaaneja, menee ilmeisesti osittain parkkipaikan alle, tutkimus ja kunnostuskustannukset 100.000 euroa.

Muut merkittävät ympäristökohteet

VR:n kyllästämö on aiheuttanut merkittävän maaperän ja pohjaveden pilaantumisen. Alueen omistaja, valtion yhtiö Solidium Oy, on jättänyt kohteen kunnostamisesta ympäristölupahakemuksen tammikuussa 2007. Kohteen kunnostamistyö pyritään käynnistämään ensi syksynä. Kunnostaminen tulee kestämään useita vuosia. Kaupungilla ei ole vastuuta kohteen puhdistamisesta.

Graanin alueella saattaa olla vielä saastuneita maita, joiden puhdistamisesta voi tulla vastuita myös kaupungille.

Laiturikatu 6, entinen Shellin tontti on pilaantunut öljytuotteilla. Etelä-Savon ympäristökeskus on kehottanut Shelliä alueen tutkimuksiin ja Shell on teettänyt alueella tutkimuksia, joissa on selvitelty alueen pilaantuneisuutta. Shell joutuu pilaajana todennäköisesti vastaamaan myös tontin puhdistamisesta. Mikäli Shelliä ei saada vastuuseen puhdistamisesta, vastuu voi kaatua kaupungille.

Misawan tontilla on kohtia, jotka ovat pilaantuneet kloorifenoleilla, dioksiineilla ja furaaneilla. Pilaantumiset ovat aiheutuneet Vapon sahan toiminnasta kyseisellä alueella. Vapon toiminta päättyi tällä tontilla vuonna 1990. Vapon toiminnasta tapahtuneet kloorifenolipäästöt ympäristöön saattavat olla syynä myös Pursialan pohjaveden pilaantumiseen. Etelä-Savon ympäristökeskus on käynnistänyt prosessin, jonka tarkoituksena on vaatia Vapoa selvittämään maaperän ja pohjaveden pilaantuminen ja vaatia Vapoa kunnostamaan maaperä ja pohjavesi. Myös kaupunki on esittänyt oman vaateensa Vapolle.

SOILI-kohteet

SOILI on maaperän kunnostusohjelma entisille huoltoasemille ja polttoaineiden jakelupisteille. SOILI-ohjelmaan hyväksytyt kohteet kunnostetaan öljysuojarahaston varoin. Ohjelman puitteissa on kunnostettu entisen paloaseman pihan pilaantunut maaperä ja päätetty kunnostaa kirjaston tontin kupeessa oleva entisen huoltoaseman pilaama maaperä. Anttolan sataman ja Savon-Seudun (Satamatie 2) tonttien perustutkimuksesta on tehty päätökset. Shell hoiti Savilahdenkadun entisen huoltoaseman tontin puhdistamisen.

Ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit

Mikkelin ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit vuonna 2006 (1000 €)			
	Tuotot 1000€	Kulut 1000€	Investoinnit 1000€
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	0	145	3
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	3.467	1.535	2.790
3. Jätehuolto ja roskaantumisen	24	272	90
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	0	181	0
5. Melun ja värinän torjunta	0	2	0
6. Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu	18	36	30
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	10	271	0
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	0	43	0
Yhteensä 1000 €	3.519	2.733	2.913

Ympäristötilinpäätöksen kehittäminen

Ympäristötilinpäätöstä kehitetään kaupungin tilinpäätöksen, henkilöstötilinpäätöksen ja ympäristöstrategian seurannan rinnalla siihen suuntaan, että siitä saadaan selville tehtyjen investointien vaikuttavuus päästöjen määrään ja ympäristön tilaan.

Jatkossa harkitaan kaupungin kokonaan omistamien yhtiöiden mukaan ottamista ympäristötilinpäätökseen.

Ympäristötilinpäätökseen pyritään saamaan mukaan vertailu muiden kaupunkien tilinpäätöksiin.

Hyvien käytäntöjen mukaan ottamista lisätään.